

Gijzelbrechtegem

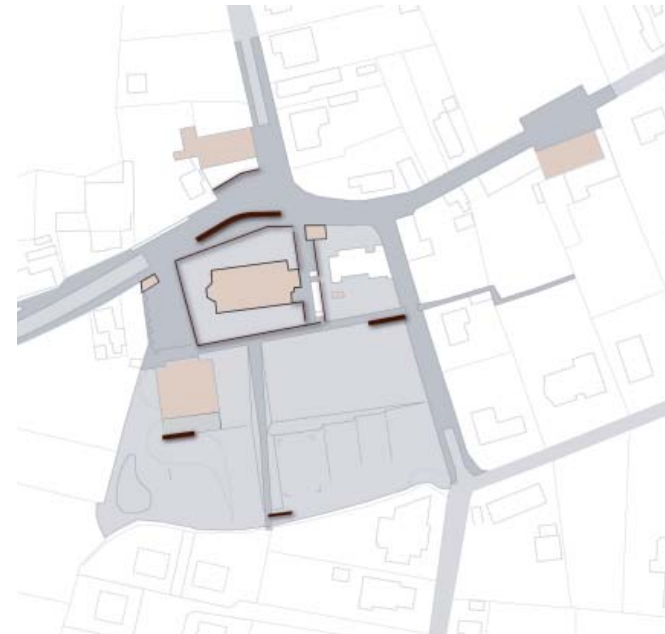
Inrichtingsplan publieke ruimte

afwatering van het globale gebied. Het derde deel, de weide ten zuiden van het kerkhof, wordt vandaag al gebruikt voor uiteenlopende activiteiten: een speelweide voor de kinderen van de basisschool, een plek om een tent op te zetten voor verschillende festiviteiten. Vanuit hier kan ook genoten worden van de prachtige vergezichten naar de Scheldevallei. Het laatste deel, de zuidelijke weide gelegen langs de Kortenbergstraat, wordt aangelegd als een groene vlakke met een versterkt gazon. De bestemming blijft, zoals bij de andere delen, recreatief groen, maar dit deel kan eveneens gebruikt worden als occasionele parkeervlakte (opvang van de parkeerdruk op het plein). Op de plateaus worden drie verschillende boomstructuren voorgesteld: in het strakke oostelijke deel worden parallel aan de weg rijen historische fruitboomsoorten aangeplant, het barokke park aan de westelijke zijde maakt grotendeels gebruik van bestaande hoogstammen. In de schaduwzones onder de hoogstammen worden verschillende activiteiten voorzien: speelplein voor kinderen, onthaalpunt voor toeristen, picknickbanken, enz.

De groene plateau's worden aan de zuidelijke kant afgewerkt met een **visuele scherm** dat reeds nu spontaan ontwikkeld is aan de grens met Wortegem-Petegem. Dit struikgewas wordt wel onderhouden door regelmatige scheerbeurten om de vergezichten naar het landschap te waarborgen.

Op strategische plaatsen worden **vier muurtjes** in roodbruine klinkers opgetrokken. Vertrekkend vanuit de vastgestelde inplanting van de woningen in Gijzelbrechtegem – parallel met de hoogtelijnen – worden ook al deze muurelementen parallel met de hoogtelijnen geplaatst. De muurtjes hebben verschillende functies. Het vermelde muurtje op het plein dient, naast het ruimtelijk organiseren van het plein, als een zitelement en een drager van informatie. Tegelijkertijd wordt onder het zitvlak een verlichtingsbron voorzien. Drie andere muurtjes zijn ingeplant ten zuiden van de kerk op de plaatsen waar de toegangen tot de plateaus liggen. Ook hier vervullen ze ook andere functies (dragerelementen van informatie, zitelementen, verlichting, fietsenrekken,...). Het zuidelijk gelegen muurtje wordt gebouwd als een visuele afsluiting van het verbindingspad en als opvang van een belangrijk niveauverschil aan de grens van het plateau.

De dorpskernvernieuwing vormde de aanleiding om een aantal zaken globaal aan te pakken. Samen met de heraanleg van het openbaar domein worden alle rioleringsnetten vernieuwd. Daarnaast wordt het ontwerp begeleid met een voorstel van een **algemeen verlichtingsplan**: bovenop de algemene straatverlichting zal er gezorgd worden voor speciale sfeerverlichting van de belangrijke ruimtes, gedimde parkverlichting voor de groenzone en dominante belichting van de kerk als centraal monument.

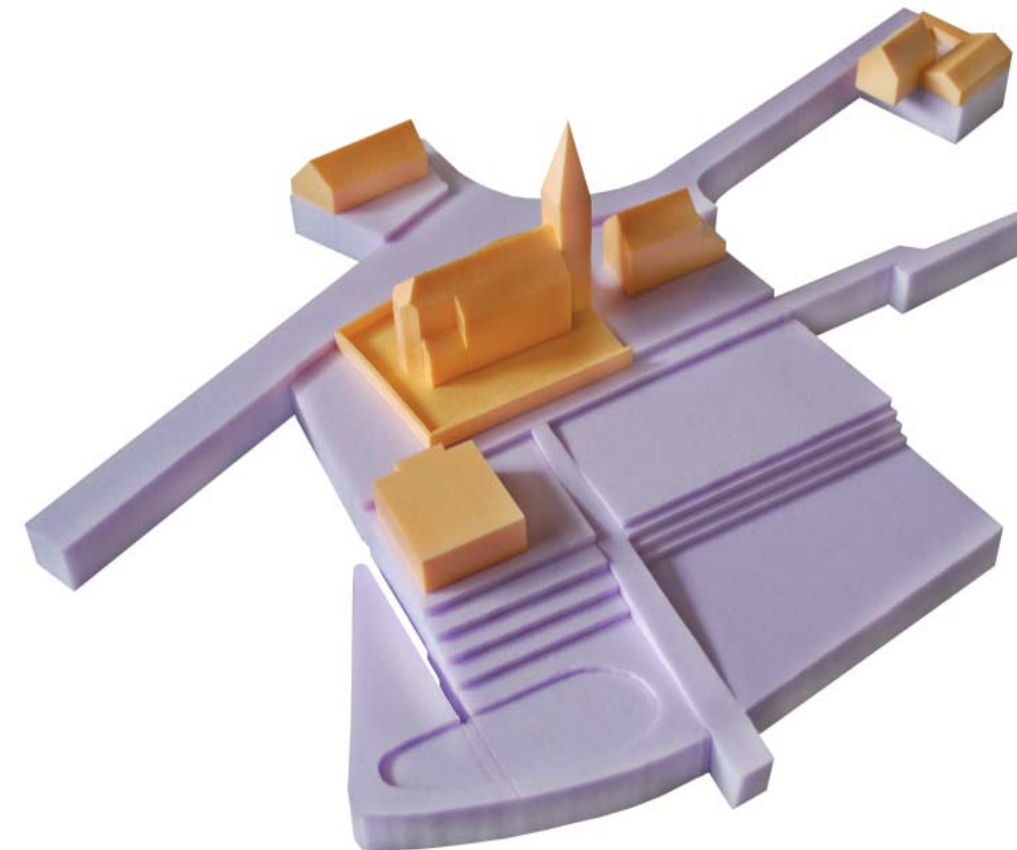
Noot:
Om aanspraak te kunnen maken op fondsen, heeft de gemeente Anzegem zich met het project 'Dorpskernvernieuwing Gijzelbrechtegem' ingeschreven in de dorpsontwikkelingsstrategie van de Provincie West-Vlaanderen en in het Europees Plattelandsontwikkelingsprogramma 2007-2013. Dit programma heeft als doel om binnen een Vlaamse en Europese context te komen tot een vitaal en gedifferentieerd West-Vlaams Platteland met een bijzondere aandacht voor de versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Begin april 2009 ontving het project groen licht voor subsidiëring.

In 2008 gaf het gemeentebestuur van Anzegem aan Leiedal de opdracht om een globale heraanleg van de publieke ruimte in Gijzelbrechtegem te ontwerpen. Leiedal werkte hiervoor samen met de Gebiedswerking van de Provincie West-Vlaanderen en het Bureau Bas Smets. Een integrale kwalitatieve inrichting van de publieke ruimte die de aanwezige kwaliteiten versterkt, vormt het opzet.

Het gemeentebestuur stelde **drie ambities voor de vernieuwing van de dorpskern** op: het realiseren van een kwalitatieve aangename woonomgeving, het versterken van de natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten en de uitbouw van Gijzelbrechtegem als toeristisch-recreatief knooppunt. Ook de inwoners van de dorpskern werden geconsulteerd opdat ze zich in de toekomst met hun nieuwe dorpskern kunnen identificeren.

In de eerste fase van het ontwerpproces werden de bestaande ruimtebepalende elementen onderzocht vanuit hun historische, maatschappelijke, toeristisch-recreatieve, planologische en ruimtelijke context. Deze **analyse** van het dorp en de omgeving heeft enkele waardevolle kenmerken naar voor gebracht: de kwaliteit van het golvend landschap, interessante vergezichten, de typische nederzettingsstructuur. Gedurende dit analyseproces werd duidelijk dat alle ingrediënten van het toekomstig ontwerp latent aanwezig zijn in Gijzelbrechtegem, maar dat deze elementen herkend, erkend en geherdefinieerd moesten worden in een hedendaags ontwerp.

Bij de **conceptontwikkeling** werd een samenhang gezocht tussen de bestaande structuren en deelruimtes, die de publieke ruimte vormen. Het gaat om vier publiek belangrijke gebouwen in de kern van het dorp (de kerk met het kerkhof, de basisschool, het ontmoetingscentrum de Kleine Kluis en het café De Bergrust), en de ruimtelijke dragers ervan: de weg die de toegang naar het dorp vormt (de Gijzelbrechtegemstraat), het plein, de schoolomgeving in de Blaarhoekstraat (het verlengde van de Gijzelbrechtegemstraat), het kerkhof als een horizontaal plateau rond de kerk, het ontmoetingscentrum met de vlakte van de voorliggende parking en de groene plateaus/terrassen gevormd door het reliëf en zijn breuklijnen ten zuiden van de kerk (met landschappelijke vergezichten).

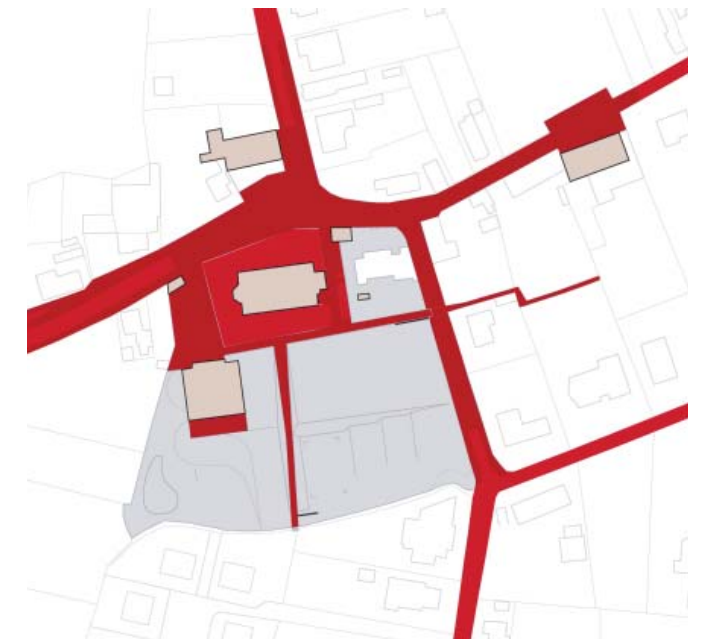
De ambitie van het **ontwerp** is om deze elementen, die vandaag al op één of andere manier visueel met elkaar verbonden zijn, werkelijk als één geheel te laten functioneren. Zo wordt de Gijzelbrechtegemstraat uitgewerkt als een 'toegangsdreef' tot het dorp. Ze mondt uit in het plein voor de kerk en heeft een uitloper naar de ruimte voor de basisschool. De groene plateaus onder de kerk worden multifunctionele ruimtes die quasi ongedefinieerd aan de gebruikers voorgelegd worden. Hun gebruik wordt enigszins gestuurd door hun eigen karakter dat tot uiting komt in het materiaalgebruik, de aanplantingen en de inrichting met voorzieningen. Tussen de plateau's, maar ook tussen het plein voor de kerk en de basisschool wordt een netwerk van verbindingen, paadjes en trappen voor voetgangers aangelegd.

Ook de optimale integratie van het project in zijn context en tevens grensoverschrijdend met de aanpalende gemeente (Wortegem-Petegem) was een absolute randvoorwaarde.

Wat de **concrete vormgeving** betreft wordt een radicaal onderscheid gemaakt tussen de verharde en 'zachte' delen van de publieke ruimte. De harde delen worden resoluut uitgevoerd in hardgebakken roodbruine klinkers, wat zacht is wordt uitgevoerd in verschillende groentinten. De inspiratie voor de roodbruine klinkers werd gevonden in de huidige dominante kleuren en materialen van de aanwezige verticale constructies zoals de kerk, de kerkhofmuur, de aanleg van het kerkhof, de verschillende muurtjes rondom het kerkplein en de afsluitingen van private tuinen. Bovendien is dit materiaalgebruik een vertaling van de oorspronkelijke bestrating in Gijzelbrechtegem, nl. de aangestampte aardeweg die als enig materiaal 'voorganger' is geweest van de huidige kws-verharding. Op die manier vormen de verticale constructies en de horizontale 'vloer' één homogeen geheel, "geboetseerd uit één materiaal".

Het plein wordt ingericht als een ruimte voor iedereen en wordt dus zonder enige hiërarchie opengesteld voor de verschillende gebruikers. Toch zullen, door een verschil in manier van gebruik, deelzones voor voetgangers en gemotoriseerd verkeer ontstaan. Er werd ervoor gekozen om met een aantal ruimtelijke elementen vorm te geven aan deze deelzones. Zo verdeelt een zitmuur het plein in een rustige en een dynamische zone. Enkele hoogstammen zullen het plein ruimtelijk organiseren en zullen functioneren van het plein mee helpen sturen. Het plein wordt in principe aangelegd zonder niveauverschillen tussen de delen voor het gemotoriseerd verkeer en de delen voor de voetganger. Slechts de greppels en boomroosters zullen met een licht niveauverschil uitgewerkt worden. De centrale delen van het plein worden toch enigszins onderscheiden van de rest van het plein door een specifiek legpatroon van de bestratingsteentjes: verschillend steenverband, een ornament of een tekening die een onderscheid zal maken met de eerder neutraal aangelegde voetpaden.

Ook voor de **aanleg van andere straten**: de Kortenbergstraat en de Blaarhoekstraat tot en met de school, de volledige omtrek van het kerkhof en de doorsteken voor wandelaars tussen het plein en de zuidelijke delen en voor het netwerk van voetpaden en verbindingen tussen de verschillende groene delen ten zuiden van de kerk werd gekozen voor een aanleg met dezelfde materialen als op het plein. De andere centrumstraten worden aangelegd met klinkers voor de voetpaden en kws-verharding voor de rijweg.

De **Gijzelbrechtegemstraat** wordt als toegangsdreef tot het dorp vormgegeven door bomenrijen langs beide zijden van de weg. In de centrumstraten (Bouvelostraat, Kortenberg en Blaarhoekstraat) wordt geopteerd om (waar mogelijk i.f.v. het wegenisprofiel) hoogstammige bomen in regelmatige afstanden van elkaar aan te planten.

De **groene plateaus** onder de kerk ondergaan minimale ingrepen om een aantal nieuwe functies te kunnen opnemen. De bestaande globale vierdeling, gevormd door de noord-zuid-as naar een verkaveling gelegen op het grondgebied van de gemeente Wortegem-Petegem en de terreinsprong in oost-westelijke richting wordt als basis genomen voor de functionele verdeling. Daarbij wordt de oostelijke zijde opgevat als een strak, geometrisch landschappelijk concept en het westelijke deel als eerder een barok park met organische vormgeving.

Het eerste deel wordt door de functie van het ontmoetingscentrum bepaald. Aan het gebouw wordt aan de zuidelijke kant een terras toegevoegd direct aansluitend op het interieur van het gebouw. Het dramatisch landschap van het tweede deel, het romantisch park met waterpartij, wordt gevormd door het bestaande reliëf, de bestaande hoogstammen en de bestaande vijver. De vijver ligt op de laagste plaats en zal zo ook dienst doen als een bufferbekken voor de

